

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ**

“Затверджую”

Директор

Інституту професійно-технічної
освіти НАПН України

проф. В. О. Радкевич

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ третій (освітньо-науковий)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ доктор філософії

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 Освіта

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 015 Професійна освіта

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ теорія і методика професійної освіти

ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ Доктор філософії в галузі освіти

ПРОФЕСІЙНА КВАЛІФІКАЦІЯ Педагог-дослідник у галузі
освіти, викладач

Обсяг програми — 40 кредити ЄКТС

Термін навчання — 4 роки

Форма навчання — денна, заочна

Київ – 2016

I. ПЕРЕДМОВА

РОЗРОБЛЕНО проектною групою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

УХВАЛЕНО вченою радою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України 30.05.2016 р., протокол № 5.

РОЗРОБНИКИ:

1. *Романова Ганна Миколаївна* – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.
2. *Артюшина Марина Віталіївна* – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.
3. *Петренко Лариса Михайлівна* – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, вчений секретар Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.
4. *Алексєєва Світлана Володимирівна* – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник лабораторії професійної кар'єри Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Освітньо-наукова програма підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта розроблена відповідно до Закону України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 р. № 1556-VII, Постанов Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 30.12.2015 р. № 1187, «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 20.12.2015 р., «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261, методичних рекомендацій «Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації» (2014 р.).

Освітньо-наукова програма визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

II. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

2.1. Загальна характеристика освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 015 “Професійна освіта”

Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії в Інституті професійно-технічної освіти НАПН України визначається:

Предметна область (галузь знань): 015 – Професійна освіта (01 – Освіта);

Фокус програми: Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти за Законом України «Про вищу освіту», восьмий кваліфікаційний рівень Національної рамки кваліфікацій;

Ступінь вищої освіти: доктор філософії;

Спеціалізація: теорія і методика професійної освіти;

Освітня кваліфікація: доктор філософії в галузі освіти;

Професійна кваліфікація: педагог-дослідник у галузі освіти, викладач;

Орієнтація програми: освітня, дослідницька та прикладна. Наукові дослідження з новими та удосконаленими, практично спрямованими і цінними теоретичними і методичними результатами;

Працевлаштування: дослідницька та викладацька діяльність у сфері професійної освіти. Адміністративна та управлінська діяльність у сфері професійної освіти. Посади згідно класифікатора професій ДК 003:2010 України;

Продовження освіти: навчання для розвитку та самовдосконалення у науковій та професійній сферах діяльності, а також інших споріднених галузях наукових знань.

Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта встановлює: нормативний зміст навчання в аспірантурі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України; обсяг та рівень засвоєння змісту навчання у процесі підготовки; перелік навчальних дисциплін підготовки докторів філософії; форму проміжної та підсумкової атестації; тривалість навчання.

Програма призначена для сертифікації докторів філософії в аспірантурі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

2.2. Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою

Навчатися за освітньою програмою підготовки доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта можуть особи, які здобули освіту за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Ступінь доктора філософії в галузі освіти присуджується спеціалізованою вченою радою інституту в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

2.3. Опис предметної області

2.3.1. Мета і завдання освітньо-наукової програми

Метою освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта є підготовка висококваліфікованих науковців і науково-педагогічних кадрів у галузі освіти шляхом здійснення наукових досліджень і отримання нових, практично спрямованих результатів, а також підготовки та захисту дисертацій.

До основних **завдань** освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії належать: поглиблення теоретичної загальної та фахової підготовки; підвищення рівня професійної та викладацької майстерності; набуття практичних навичок викладання; розвиток науково-дослідницьких навичок для здійснення самостійних наукових досліджень; поглиблення рівня аналітичної спрямованості результатів науково-дослідницької діяльності; розвиток навичок написання та оформлення результатів наукових робіт у вигляді тез, статей, аналітичних доповідей, монографій тощо; поглиблення рівня володіння усною та письмовою науковою мовою для апробації результатів наукових досліджень на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах; підвищення рівня професійної підготовки задля здійснення наукового консультування в сфері освіти.

Протягом строку навчання в аспірантурі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

2.3.2. Академічні права випускників

Випускники аспірантури Інституту професійно-технічної освіти НАПН України мають можливість навчатися за програмами наукового рівня за умови успішного захисту дисертаційного дослідження та здобуття кваліфікації доктор філософії.

III. ОБСЯГ КРЕДИТІВ ЄКТС, НЕОБХІДНИЙ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ВІДПОВІДНОГО СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1. Зміст освітньо-наукової програми

Обсяг освітньо-наукової програми становить 40 кредити ЄКТС.
Тривалість програми – 4 роки.

Освітньо-наукова програма передбачає такі складові:

1. Професійна теоретична підготовка, що забезпечує підвищення освітнього рівня за відповідною спеціальністю.

До складу теоретичної підготовки включаються:

– нормативні навчальні загальноосвітні дисципліни, які забезпечують підвищення професійної майстерності через пізнання основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення; здатність використовувати іноземну мову для представлення наукових результатів в усній та письмовій формах, для розуміння іншомовних наукових та професійних текстів для спілкування в іншомовному науковому і професійному середовищах; підвищення рівня володіння культурою українського наукового мовлення;

– дисциплін з розвитку дослідницьких та фахових компетенцій, призначення яких полягає у забезпеченні професійного освітньо-кваліфікаційного рівня;

– дисципліни вибору аспіранта дозволять отримати додаткові знання, що підвищать їхній загальноосвітній рівень і поглиблять знання у відповідних фахових спрямуваннях.

2. Професійна практична підготовка дозволить закріпити отримані знання щодо викладацької майстерності на практиці.

3. Науково-дослідницька робота разом з теоретичною забезпечує відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень, необхідний для здійснення самостійної науково-дослідницької діяльності.

4. Підготовка та захист дисертаційної роботи, що разом з теоретичною та практичною підготовкою, а також науково-дослідницькою роботою забезпечують відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень.

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії та максимальний навчальний час за циклами наведено у табл. 1.

Таблиця 1

№	Цикли дисциплін	Навчальних годин	Кредитів
1.	Обов'язкові навчальні дисципліни	540	18
1.1.	Нормативні дисципліни загально-дослідницької підготовки	180	6
1.2.	Дисципліни мовної підготовки	180	6
1.3.	Дисципліни професійної і практичної підготовки	180	6
2.	Дисципліни варіативної частини	570	19
2.1.	Дисципліни самостійного вибору Інституту	270	9
2.2.	Дисципліни вільного вибору аспіранта	300	10
3.	Практика (педагогічна практика)	60	2
4.	Державна атестація (комплексний кваліфікаційний іспит)	30	1
Разом		1200	40

3.2. Нормативний зміст освітньо-професійної програми

1. Система знань у вигляді переліку дисциплін з розподілом навчальних годин/кредитів для їх вивчення подана у додатку А.

2. Анотація дисциплін, що складаються зі змістових модулів та поєднані у структурно-логічну схему, наведена у додатку Б.

3. Вибіркова частина освітньо-наукової підготовки доктора філософії складається з дисциплін самостійного вибору Інституту професійно-технічної освіти НАПН України та вибору аспіранта відповідно до навчального плану.

4. Інститут має право у встановленому порядку змінювати назви навчальних дисциплін.

3.3. Стиль та методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання

3.3.1. Методика викладання освітніх дисциплін

1. Під час викладання навчальних дисциплін застосовується проблемно-орієнтований стиль викладання. Елемент проблемності у викладанні спонукає слухача (суб'єкта пізнавальної діяльності) збагачувати знання. Подання навчального матеріалу має за мету сприяння появі особливого виду мисленнєвої взаємодії, залучення слухача до проблемної ситуації та формування у нього пізнавальної потреби. Одним із психологічних структурних елементів проблемної ситуації є інформаційно-пізнавальна суперечність, без якої проблемна ситуація неможлива. Створення проблемної ситуації – найвідповідальніший етап у проблемно-розвиваючому навчанні. Система методів проблемно-розвиваючого навчання ґрунтується на принципах цілеспрямованості, бінарності (безпосередня взаємодія викладача й аспіранта) та її складають показовий, діалогічний, евристичний, дослідницький, програмований методи.

Показовий метод – спосіб на основі створення інформаційно-пізнавальної суперечності між раніше засвоєними знаннями та новими фактами, законами, правилами і положеннями з метою пояснення слухачам суті нових понять і формування уявлення про логіку вирішення наукової проблеми. Викладач пояснює навчальний матеріал, формулює проблему, що виникла в історії науки, способи її вирішення вченими. Аспіранти залучаються до активної та продуктивної діяльності, спостерігають, слухають, осмислюють логіку наукового дослідження, беруть участь у доведенні гіпотези, перевірці правильності вирішення проблеми.

Діалогічний метод – виявляє себе у створенні інформаційно-пізнавальної суперечності між раніше засвоєними знаннями та новими практичними умовами їх використання з метою спонукання аспіранта до участі в постановці, вирішенні проблем, засвоєнні нових понять та способів дії.

Евристичний метод базується на створенні інформаційно-пізнавальної суперечності між теоретично можливим способом вирішення проблеми і неможливістю застосувати його практично, з метою організації самостійної роботи аспіранта щодо засвоєння частини програми за допомогою проблемно-пізнавальних завдань.

Дослідницький метод реалізується через створення інформаційно-пізнавальної суперечності між теоретично можливим способом вирішення проблеми і неможливістю застосувати його практично з метою самостійного засвоєння слухачами нових понять, способів інтелектуальних і практичних дій.

Програмований метод – оснований на суперечності між практично досягнутим результатом і нестачею у слухачів знань для його теоретичного обґрунтування шляхом поетапного поділу навчального матеріалу на питання, задачі й завдання та організації самостійного вивчення нового (або повторення раніше вивченого) матеріалу частинами. Шляхом поетапного роздрібнення навчального матеріалу з постановкою до кожної його частини питань і завдань викладач спонукає аспірантів до самостійної теоретичної роботи з визначення алгоритму пошуку вирішення проблеми, активної участі у створенні проблемної ситуації, висунення припущень, доведення гіпотези і перевірки правильності її вирішення.

Кожну навчальну дисципліну вивчають у чіткій логічній послідовності, у тісному часовому і методичному зв'язку з іншими дисциплінами (це забезпечується розкладом занять). Навчання організовується у потоках і навчальних групах за розкладом у такій системі: лекція, семінар/лабораторні заняття/групове завдання та ін. Основний зміст дисциплін викладається на лекційних заняттях у належно методично-оформленому вигляді. Систематичне здійснення поточного та проміжного контролю знань дає змогу через систему зворотного зв'язку (від слухача до викладача) оперативно вносити до навчального процесу необхідні корективи.

Семінарські заняття є ефективною формою організації навчальних занять, з якими органічно поєднуються лекції. Семінар – це особлива форма навчальних практичних занять, яка полягає у самостійному вивченні за відповідними завданнями викладача окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо. Відмінною особливістю семінару як форми навчальних занять є активна участь суб'єктів пізнавальної діяльності у з'ясуванні сутності проблем, питань, що були винесені на розгляд.

Практичні заняття мають на меті навчити розв'язувати специфічні завдання за спеціальністю. Найчастіше практичні заняття мають систематичний характер і логічно продовжують почату на лекціях роботу. Однак на лекції можливо лише в загальних рисах показати підхід до розв'язання задачі, виконання розрахунків, конструювання об'єктів. Повне розкриття науково-теоретичних принципів здійснюється на практичних заняттях. Відповідно до плану практичного заняття мають бути вирішені розрахункові завдання. У тому випадку, коли завдання вирішується довше, аніж виділено на нього часу, викладач повинен втрутитися і допомогти із розв'язанням.

Застосовуються інтерактивні технології навчання (навчальний тренінг, «мозкова атака», проблемне навчання, дискусії, імітаційно-ігрове навчання, кейс-метод, метод квестів тощо) для продуктивного оволодіння аспірантами різноманітними професійними знаннями, уміннями та навичками, розвитку самостійності, відповідальності, творчих якостей майбутніх дослідників.

Застосовуються технології навчального проектування з парним або груповим виконанням проектів та їх захистом в умовах широкої групової дискусії.

Налагоджується організація продуктивної педагогічної взаємодії з науковими керівниками, науково-педагогічними працівниками, задіяними до навчального процесу.

Відбувається залучення до консультування аспірантів відомих фахівців у галузі педагогічної науки та практики.

Надається інформаційна підтримка участі аспірантів у конкурсах на одержання наукових стипендій, премій, грантів (у тому числі у міжнародних).

Надаються можливості аспірантам брати участь у підготовці наукових проектів на конкурси Міністерства освіти і науки України, участь у виконанні бюджетних та ініціативних науково-дослідних робіт.

3.3.2. Система оцінювання

Система контролю оволодіння аспірантами дисциплінами освітньо-наукової програми складається з попереднього, поточного та підсумкового видів контролю.

Попередній контроль здійснюється з метою виявлення рівня підготовленості аспірантів до навчання залежно від етапу навчання і місця проведення контролю.

Поточний контроль знань аспірантів має на меті отримання оперативних даних про рівень знань аспірантів і якість навчально-пізнавальної діяльності на заняттях і розв'язання завдань управління навчальним процесом.

Підсумковий контроль знань у вигляді екзамену/заліку проводиться як форма оцінювання рівня засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни.

Для ефективної перевірки рівня сформованості в аспіранта компетентності/ей з певної навчальної дисципліни застосовується комплекс методів: усне опитування, письмовий, тестовий, графічний, програмований контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю та самооцінки. Вибір методів контролю залежить від змісту навчального матеріалу, вимог до рівня знань аспірантів (екзамен/залік). На екзаменах рекомендується поєднувати методи об'єктивного контролю (тести, практичні задачі, графічні завдання) з письмовою перевіркою та усним захистом результатів.

Перевірка знань здійснюється з метою одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення у навчальному процесі суб'єктів пізнавальної діяльності та про ефективність праці викладача.

Перевірка може здійснюватися в усній, письмовій та практичних формах. Об'єктом оцінювання можуть виступати: результати написання тестових, ситуаційних, розрахунково-аналітичних, творчих завдань; реферативні доповіді, доповнення, участь у дискусії тощо.

Метод усного опитування є найпоширенішим і найбільш ефективним, його використовують при вивченні майже всіх предметів. З'ясовується рівень знань суб'єкта пізнавальної діяльності, його вміння коротко і лаконічно висловлювати свою думку у чітко визначений час. Також має враховуватися активність аудиторії при обговоренні питань тощо.

Оцінювання виконаних завдань і відповідей здійснюється з дотриманням таких принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань; систематичність; диференційованість; об'єктивність; умотивованість оцінок; вимогливість та єдність вимог тощо.

Оцінювання здійснюється за такими критеріями:

- характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність, узагальненість;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, формулювати гіпотези, розв'язувати проблеми.

У процесі перевірки знань і успішності аудиторії використовується модульно-рейтингова система оцінювання. Результати навчальної діяльності оцінюються за 100-бальною шкалою. Критично-розрахунковий мінімум для допуску до іспиту або заліку – 60 балів з навчальної дисципліни упродовж семестру.

Методи контролю плануються в письмовій формі. Невід'ємною частиною підготовки слухачів дисципліни до контролю є наявність конспекту лекцій та відвідування семінарських/практичних занять, а також своєчасне виконання індивідуальної та самостійної роботи. Невчасне виконання (без поважної причини) поточних завдань і звітування з перенесенням на наступне заняття викликає зниження підсумкової оцінки за їх виконання.

Іспит (екзамен) здійснюється у формі письмової роботи, за яку можна одержати максимально до 100 балів, складається з теоретичних питань, практичних (ситуаційних, творчих, аналітичних) завдань, тестів різного рівня складності, які поєднуються у пропорції, що логічно врівноважує теоретичну і практичну частину екзамену.

Аспіранти, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж розрахунковий мінімум – 60 балів, вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни.

Оцінювання наукової діяльності аспірантів (здобувачів) здійснюється на основі кількісних та якісних показників, що характеризують підготовку наукових праці, участь у конференціях, підготовку окремих частин дисертації відповідно до затвердженого індивідуального плану наукової роботи аспіранта (здобувача). Звіти аспірантів (здобувачів), за результатами виконання індивідуального плану, щорічно затверджуються на засіданні лабораторій інституту з рекомендацією продовження (або припинення) навчання в аспірантурі

3.3.3. Застосування сучасних технологій викладання та навчання

Підготовка фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії здійснюється шляхом ефективного поєднання традиційних методик навчання та сучасних педагогічних технологій, таких як інформаційно-комунікаційне навчання, навчання із залученням інтерактивних методик, навчання за технологією тренінгу.

Сучасні інформаційні освітні технології створюють можливості для ефективного використання у навчальній та науково-дослідницькій діяльності інформаційних ресурсів та електронних систем телекомунікацій. Для підготовки докторів філософії застосування сучасних інформаційних технологій сприяє формуванню та удосконаленню загальних та фахових компетентностей.

Запровадження у навчальному процесі інтерактивних методів навчання, зокрема методу групової роботи, синектики, дискусії, рольових ігор, кейс-методу, методу портфоліо, методу проєктів, проведення наукових семінарів та WEB-конференцій сприяють розвитку дослідницької, творчої та пізнавальної діяльності аспірантів.

Методики тренінгового навчання у вигляді виконання пошукових, розрахункових та творчих завдань з використанням сучасних інформаційних технологій, роботи з базами бібліографічних, статистичних та інших видів даних, проходження асистентської практики, апробація результатів самостійного наукового дослідження на наукових конференціях, семінарах тощо забезпечують поглиблення основних загальних та фахових компетентностей фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

Застосування сучасних педагогічних технологій при підготовці фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії дають можливість: підвищити інтенсивність навчального процесу; сприяти посиленню ролі методів активного пізнання у навчальному процесі; підвищити ефективність навчання за рахунок його індивідуалізації; сприяти підвищенню інформатизації суспільства; оволодіти методологією наукової та педагогічної роботи; розвивати уміння, навички та інші компетентності здобувачів ступеня доктора філософії, необхідні для здійснення самостійних наукових досліджень, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності; сприяти розвитку комунікативних здібностей аспірантів; науковим керівникам – систематично контролювати виконання освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії, здійснювати систематичне керівництво самостійного наукового дослідження аспіранта, аналізувати його результати, а також контролювати хід виконання індивідуального плану наукової роботи аспіранта.

3.3.4. Науково-дослідницька робота аспіранта

Система науково-дослідницької роботи аспірантів є невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних самостійно вести науковий пошук, творчо вирішувати конкретні професійні, наукові та соціальні завдання.

Можливими напрямками досліджень наукової складової освітньо-наукової програми в Інституті професійно-технічної освіти НАПН України є:

- Формування змісту професійної освіти і навчання на засадах компетентнісного підходу;
- Розроблення інноваційних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників;
- Проєктування системи консультування з професійної кар'єри учнів ПТНЗ;
- Обґрунтування методичних основ дистанційного професійного навчання;
- Проєктування інформаційно-освітнього середовища ПТНЗ;
- Формування соціально-правової компетентності майбутніх кваліфікованих робітників;
- Виявлення тенденцій розвитку систем професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу та можливостей творчого використання інноваційних ідей цих країн у модернізації професійної освіти в Україні.

Науково-дослідницька робота аспіранта здійснюється під керівництвом наукового керівника, умовно може бути розділена на підготовчий та основний етапи та включає наступні види діяльності. На підготовчому етапі аспірант:

1. Обирає тему наукового дослідження та обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження. Здійснює перегляд каталогів захищених дисертацій і знайомиться з уже виконаними на кафедрі дисертаційними роботами. Опрацьовує новітні результати досліджень в обраній та суміжних сферах науки. Ознайомлюється з аналітичними оглядами і статтями у фахових виданнях, проводить консультації з

фахівцями з метою виявлення маловивчених наукових проблем і питань, що є актуальними. Вивчає та аналізує основні підходи та позиції наукових шкіл і течій у вирішенні досліджуваної проблеми; уточнює термінологію в обраній галузі знань. Здійснює пошук літературних джерел з обраної теми.

2. Проводить планування дисертаційної роботи шляхом складання індивідуального плану аспіранта; робочого плану аспіранта.

3. Здійснює постановку цілей і завдань дисертаційної роботи. Визначає об'єкт і предмет наукового дослідження.

4. Обирає методи (методику) проведення дослідження.

5. Здійснює опис процесу наукового дослідження у дисертаційній роботі шляхом формування плану-проспекту, який являє собою реферативний виклад питань, за якими надалі буде систематизуватися весь зібраний фактичний матеріал.

Під час основного етапу науково-дослідницької роботи аспірант:

1. Проводить науково-дослідницькі роботи відповідно до профілю ОНП аспірантури, з використанням фундаментальних і прикладних дисциплін, що викладаються. Займається науковою роботою з виконання теоретичної та практичної частини дослідження.

2. Аналізує та узагальнює результати наукового дослідження на основі сучасних міждисциплінарних підходів, застосування наукових методологічних принципів та методичних прийомів дослідження, використання в дослідженні тематичних інформаційних ресурсів, провідного вітчизняного і зарубіжного досвіду з тематики дослідження.

3. Здійснює підготовку та видання публікацій за темою дисертації: монографій та наукових публікацій у виданнях з переліку ВАК і міжнародних виданнях, включених у міжнародні наукометричні бази даних, наукових публікацій в іноземних виданнях, наукових публікацій в інших виданнях.

4. Проводить апробацію результатів наукових досліджень шляхом участі у наукових конференціях (з опублікуванням тез доповіді): у міжнародних та зарубіжних конференціях; у всеукраїнських конференціях; у регіональних та міжвузівських конференціях, у наукових семінарах. Бере участь у конкурсах наукових висновків дисертаційної роботи.

6. Здійснює оцінку отриманих результатів, які обговорюються на засіданні лабораторії.

7. Проходить попередню експертизу дисертації у лабораторії (передзахист).

8. Займається роботою з підготовки рукопису дисертації.

9. Працює над створенням нових перспективних засобів, в організації робіт щодо практичного використання та впровадження результатів дослідження.

3.3.5. Педагогічна практика

Педагогічна практика є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії в галузі освіти в аспірантурі і має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь на посаді викладача.

Педагогічна практика проходить у межах професійно-орієнтованих дисциплін підготовки фахівців, що забезпечуються відповідною кафедрою. Вибір дисциплін, з яких відбуватиметься педагогічна практика, здійснюється заздалегідь, відповідно до педагогічного навантаження працівників кафедри, як правило, узгоджено із дисциплінами, які викладає науковий керівник, або в межах тематики дисертаційної роботи аспіранта.

Метою педагогічної практики є поглиблення та закріплення знань аспірантів з питань організації й форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять.

Об'єктом педагогічної практики є навчальний процес підготовки фахівців за різними спеціальностями, що відбуваються безпосередньо у навчальному процесі навчальних закладах, де працюють здобувачі освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Предметом педагогічної практики виступає окрема дисципліна або дисципліни фундаментального чи професійно-орієнтованого циклу навчального плану підготовки фахівців відповідної спеціальності, відповідно до розподілу педагогічного навантаження аспіранта.

Педагогічна практика має бути наближеною до напрямів наукових досліджень аспіранта. Під час такої практики виникає можливість апробувати результати досліджень, що проводяться аспірантом при написанні дисертаційної роботи.

Згідно з навчальним планом підготовки докторів філософії, педагогічна практика проводиться у 6 семестрі в обсязі 60 год. (2 кредити).

Проходження педагогічної практики передбачає виконання аспірантом таких видів робіт:

- підготовку та проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять;
- розробку завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, що читаються;

- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення модульних контрольних робіт з дисциплін, що викладаються;
  - підготовку навчально-методичного забезпечення проведення залікових робіт та іспитів з дисциплін, що читаються;
  - участь (разом з лектором) у проведенні заліків та іспитів для студентів відповідної спеціальності.
- Захист звіту з педагогічної практики відбувається перед членами комісії, яка створюється за розпорядженням завідувача випускової кафедри. Підсумки педагогічної практики обговорюються і затверджуються на засіданнях відповідних лабораторій під час атестації аспірантів.

IV. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКА

За результатами виконання освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії випускники аспірантури повинні виявити такі результати навчання (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика загальних та фахових компетентностей випускника аспірантури

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.			
Загальні			
1		ЗК1	Критичність мислення. Здатність до критичного аналізу, оцінювання й синтезу нових і складних ідей, до участі в критичному діалозі. Дослідницькі навички. Здатність ініціювати, спроектувати та виконати наукове дослідження, яке призводить до нових знань.
		ЗК2	Креативність. Здатність генерувати нові ідеї та досягати наукових цілей. Управлінські здатності. Здатність демонструвати значний діапазон керівних навичок, методів, інструментів, практик та/або матеріалів, які пов'язані з галуззю навчання.
		ЗК3	Міжнародний кругозір. Здатність працювати в міжнародному контексті.
		ЗК4	Комунікативні навички. Здатність ефективно спілкуватися з експертами з інших галузей.
		ЗК5	Етичні зобов'язання. Здатність дотримуватися етичних принципів у наукових дослідженнях
		ЗК6	
		ЗК7	

<i>Спеціальні (фахові)</i>			
2	Знання	СК1	Здатність здійснювати узагальнення знань у сфері освіти на теоретико-методологічному рівні, а також залучати їх до філософського осягнення ідеї освіти як соціокультурного феномену та формулювати власну світоглядну концепцію освіти.
		СК2	Здатність через оригінальне дослідження виявити нове знання, унікальні дані, нові інтерпретації, інноваційні методи, обґрунтовані рішення у новому контексті в галузі вивчення або в передовій професійній практиці.
		СК3	Здатність до набуття гнучкого способу мислення, який надає можливість розуміти проблеми й задачі та використовувати потрібну інформацію й методологію для їх обґрунтованого вирішення.
		СК4	Здатність до аналізу, співставлення, порівняння педагогічних явищ, моделей освіти, осмислення та дослідження соціальних норм і відносин у межах галузі освіти й проведення дослідження з метою впливу на них.
		СК5	Здатність до аналізу, осмислення, планування й підготовки різних типів занять за різною структурою у вищому навчальному закладі, використання технологій навчання студентів і формування у них навичок самостійно здобувати знання.
	Уміння	СК6	Здатність до критичного аналізу, синтезу та узагальнення науково-дослідницької діяльності.
		СК7	Здатність виконувати незалежні, оригінальні й, зрештою, придатні для опублікування дослідження в різних галузях освіти.
		СК8	Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички застосування комунікативних технологій під час проведення експериментальної роботи.
		СК9	Здатність планувати та здійснювати власне наукове дослідження, присвячене суттєвій проблемі сучасної науки у галузі освіти.
		СК10	Здатність до розроблення та реалізації проектів, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем.
		СК11	Здатність здійснювати викладацьку діяльність у різних типах вищих навчальних закладів, застосовуючи інноваційні форми, засоби, технології навчально-виховної роботи.
	Комунікація	СК12	Здатність представляти результати досліджень у вигляді звітів і публікацій державною та однією з іноземних мов.
		СК13	Здатність до спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності.
	Автономія і відповідальність	СК14	Здатність до ініціювання інноваційних комплексних проектів, лідерства та повної автономності під час їх реалізації.
		СК15	Здатність до особистої відповідальності та автономної ініціативи в складних і непередбачуваних ситуаціях, у професійних або еквівалентних контекстах, пов'язаних із освітою.

V. НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, СФОРМУЛЬОВАНИЙ У ТЕРМІНАХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені через набуття ними теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексу проблем у галузі професійної та (або) дослідницької діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну значущість.

Основні результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені такими складовими:

1. Прослуховування за спеціальністю 015 Професійна освіта курсів та спецкурсів у обсязі 40 кредитів.
2. Складання заліків та екзаменів відповідно до навчального плану теоретичної підготовки.
3. Проходження та успішний захист педагогічної практики.
4. Підготовка дисертаційної роботи, яка рекомендована лабораторією до захисту в спеціалізованій вченій раді інституту.
5. Публікація за темою дисертації не менше 5-ти статей у фахових виданнях, з яких не менше як 1 стаття має бути опублікована у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних, не менше 3-х тез.
6. Апробація результатів дисертаційної роботи шляхом участі в роботі не менше 7-ми вітчизняних та міжнародних конференцій.
7. Упровадження результатів науково-дослідницької роботи у практичну діяльність – не менше 3-ох.

5.2. Програмні результати навчання докторів філософії

За результатами виконання освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта випускники аспірантури повинні виявити такі результати навчання (табл. 3).

Таблиця 3

Характеристика програмних результатів підготовки докторів філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта

Програмні результати навчання			Код компетентності
ПР1	Знання	- усвідомлювати й розуміти методологічні функції філософії освіти, основні парадигми, закономірності та загальні тенденції розвитку освіти;	СК1
ПР2		- виявляти знання ряду дослідницьких парадигм, стратегій та процедур дослідження;	СК3
ПР3		- демонструвати знання основних концепцій, моделей освіти, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;	СК2; СК4
ПР4		- знати основи застосування елементів теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності, демонструвати систематичне сприйняття та розуміння системи теоретичних чи практичних знань в галузі дослідження;	СК2; СК4
ПР5		- створювати та пояснювати нові знання шляхом проведення дослідження, розширювати передові напрями галузі знань;	
ПР6		- виявляти знання з основ теорії педагогіки, психології та методики викладання, усвідомлення професійної значущості цих знань, наявність потреби постійного удосконалення професійних знань, умінь, навичок та педагогічної майстерності;	СК4 СК5

ПР7	Уміння	- критично використовувати наукові теорії та засвоєні теоретичні знання при розв'язанні практичних дослідницьких завдань, обирати й використовувати відповідні засоби для побудови технології дослідження;	СК6; СК7
ПР8		- здійснювати пошук інформації в науковій та методичній літературі, використовуючи різноманітні ресурси: журнали, бази даних, он-лайн ресурси, архівні матеріали;	СК6; СК7
ПР9		- критично мислити, застосовувати методи аналізу і синтезу, інтерпретувати, узагальнювати результати науково-дослідницької діяльності;	СК6
ПР10		- створювати та оприлюднювати наукові публікації в основних наукових журналах освітньої галузі;	СК7
ПР11		- детально розробляти та переконливо презентувати групі кваліфікованих дослідників обґрунтований план дослідження для вирішення наукової задачі;	СК8; СК9
ПР12		• визначати завдання дослідницького пошуку та ефективно планувати час для отримання необхідних результатів, проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою дослідницько-пошукову діяльність;	СК10
ПР13	Комунікація	- володіти комплексом умінь та навичок, необхідних для здійснення всіх видів навчально-виховної роботи у вищому навчальному закладі, застосовувати різноманітні технології навчання у викладанні, удосконалювати свої педагогічні знання з метою їх творчого застосування в теорії й практиці навчання і виховання студентів;	СК11
ПР14		- представляти для обговорення результати своєї наукової роботи в усній та письмовій формі як українською, так й іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності);	СК12
ПР15	Автономія та відповідальність	- уміти з дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації;	СК13
ПР16		- брати участь у дискусіях із фахівцями та нефахівцями своєї галузі;	СК13
ПР17		- демонструвати етичну поведінку в дотриманні принципів наукового дослідження;	СК15
ПР18		- виявляти ініціативу та соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень, у складних і непередбачуваних ситуаціях, у професійних або еквівалентних контекстах, пов'язаних із освітою;	СК14
ПР19		- визначати рівень особистісного і професійного розвитку формувати програми самовдосконалення і саморозвитку, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності.	СК14; СК15

VI. ФОРМИ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

6.1. Проміжна та підсумкова атестації

Підготовка в аспірантурі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України передбачає виконання особою освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії та проведення власного наукового дослідження.

Атестація аспірантів здійснюється відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії. У процесі підготовки докторів філософії використовують дві форми атестації: проміжну і підсумкову. Відповідно до діючих нормативно-правових документів підсумкова атестація випускників, які завершують навчання за освітньо-науковими програмами доктора філософії, є обов'язковою.

Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта за всіма складовими, передбаченими навчальним планом. Проміжна атестація включає два модулі:

1. Теоретичний модуль.
2. Науково-дослідницький.
3. Практичний модуль.

1. **Атестація за теоретичним модулем** передбачає складання заліків та іспитів відповідно до навчального плану підготовки. Проміжна атестація за теоретичним модулем, яким передбачені екзамени, проводиться екзаменаційною комісією, склад якої та голова призначається Наказом директора інституту після повного виконання програми освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії з метою встановлення фактичної відповідності рівня теоретичної підготовки вимогам загальних та фахових компетентностей випускників аспірантури.

Технологія проміжної атестації включає такі технологічні етапи:

- розробка теоретичних питань науково-аналітичного характеру, комплексу ситуаційних або розрахунково-аналітичних та творчих завдань;
- проведення контролю;
- перевірка виконаних завдань;
- усне обговорення письмових відповідей на теоретичні питання, творчі завдання, результати виконаних ситуаційних задач, відповіді на додаткові запитання членів екзаменаційної комісії;
- оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей теоретичної підготовки аспірантів відповідно до об'єктивних критеріїв.

2. **Науково-дослідницький модуль**, відповідно до навчального плану, передбачає проведення поточної атестації аспірантів кожні півроку навчання. Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану науково-дослідницького пошуку та дотриманням графіку підготовки результатів науково-дослідницької роботи (дод. В).

Аспіранти проводять наукові дослідження відповідно до індивідуального плану наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником та затверджується вченою радою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до аспірантури. Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи. Порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України рішення про відрахування аспіранта.

Аспірант повинен виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні лабораторії Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, який уповноважений для цього вченою радою;

Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або спеціалізованою вченою радою, утвореною для проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Аспірант повинен захистити в установленний строк свої наукові досягнення у вигляді дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

3. **Практичний модуль**, відповідно до навчального плану, передбачає проведення педагогічної практики. Метою проміжної атестації за практичною складовою є контроль за виконанням індивідуального плану та набуття аспірантом професійних навичок та вмінь на посаді викладача. Атестація за практичним модулем здійснюється на підставі рішення випускової кафедри.

Метою підсумкової атестації є встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-наукової підготовки випускників аспірантури вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики доктора філософії.

Підсумкова атестація здійснюється за двома напрямками:

1. Оцінювання рівня теоретичної та практичної фахової підготовки.

2. Встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії.

Оцінювання рівня теоретичної фахової підготовки передбачає складання комплексного підсумкового іспиту відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії. Комплексний підсумковий екзамєн передбачає виконання кваліфікаційних завдань за спеціальністю 015 Професійна освіта і є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень професійної та наукової підготовки випускників аспірантури. Програма комплексного іспиту містить обов'язковий і варіативний модулі. Обов'язковий модуль охоплює наукові та практичні питання сучасної освіти, а варіативний модуль стосується наукових та практичних аспектів відповідно до обраного напрямку дисертаційної роботи. Комплексний екзамєн дає можливість встановити рівень теоретичної та практичної фахової підготовки аспіранта. Підсумкова атестація здійснюється екзаменаційною комісією, склад якої та голова призначається Наказом директора інституту після повного виконання програми освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії з метою встановлення фактичної відповідності рівня теоретичної та практичної фахової підготовки вимогам фахових компетентностей випускників аспірантури.

Комплексний кваліфікаційний іспит складається з виконання двох теоретичних та практичного завдань:

- теоретичні завдання передбачають відповідь аспіранта на теоретичні питання, що стосуються сучасних проблем освітньої науки та практики, що дає можливість оцінити теоретичний рівень професійної підготовки за спеціальністю професійна освіта (питання включають обов'язковий і варіативний модулі освітньо-наукової програми);

- практичне завдання передбачає аналіз та логічне відтворення результатів наукового пошуку аспіранта з обраної наукової проблеми, в процесі виконання якого аспірант демонструє: здатність систематизувати теоретичний матеріал з обраної теми, творчо використовувати педагогічні ідеї та положення для методологічного аналізу проблематики; уміння відображати найважливіші педагогічно-методологічні проблеми, які пов'язані з обраною науковою спеціальністю; володіння навичками логічного узагальнення матеріалу та його викладу.

Встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії, передбачає проведення прилюдного захисту результатів науково-дослідницької роботи, які представлені у вигляді дисертаційної роботи. Підсумкову атестацію здійснює Спеціалізована Вчена рада, склад якої затверджено на підставі чинних нормативно-правових документів.

На дисертаційну роботу доктора філософії покладається основна дослідницька і фахова кваліфікаційна функція, що виражається у здатності пошукувача ступеня доктора філософії вести самостійний науковий пошук, вирішувати прикладні наукові завдання і здійснювати їхнє наукове узагальнення у вигляді власного внеску в розвиток сучасної педагогічної науки і практики. Вона являє собою результат самостійної наукової роботи аспіранта і має статус інтелектуального продукту на правах рукопису.

Підсумкова атестація аспірантів, що повністю виконали освітньо-наукову програму підготовки докторів філософії в аспірантурі, завершується присвоєнням: професійної кваліфікації – «Педагог-дослідник у галузі професійної освіти, викладач» після складання комплексного іспиту та отримання диплома відповідного зразка; академічної кваліфікації «доктор філософії» за спеціальністю 015 Професійна освіта після захисту дисертаційного дослідження у спеціалізованій вченій раді.

VII. ВИМОГИ ДО НАЯВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

7.1. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії

З метою забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії в аспірантурі Інституту професійно-технічної освіти за відповідними спеціальностями передбачається впровадження і реалізація комплексної системи, що поєднує взаємопов'язану сукупність як внутрішніх, так і зовнішніх елементів:

- поглиблення теоретичних знань у сфері публікаційної активності та публікація наукових статей з обраної проблематики дослідження, що відображають результати наукових пошуків аспіранта та написані згідно з вимогами ДАК України; публікація статей у провідних українських і зарубіжних виданнях, що включені до Міжнародних наукометричних баз даних (PIHC, Index Copernicus, Web of Science, Scopus та ін.) та мають високе поточне значення Імпакт-фактору, засвідчують відповідний рівень та актуальність виконаних досліджень;

- оволодіння методологією наукових педагогічних досліджень, теоретичних знань у сфері професійної освіти і набуття практичних навичок та вмінь під час вивчення навчальних дисциплін «Методологія наукових педагогічних досліджень», «Психологія і методика викладання у вищій школі»,

«Методика наукових педагогічних досліджень», «Сучасне законодавство про професійну освіту», «Управління науковими і освітніми проектами», «Порівняльна професійна педагогіка», «Інформаційно-комунікаційні технології у науково педагогічних дослідженнях», «Інтелектуальна власність і авторське право у педагогічній і науковій діяльності», «Публікаційна активність і наукометричні бази даних», «Психодіагностика у наукових педагогічних дослідженнях» та ін. уможливило підвищення якості власних наукових досліджень аспіранта, а також передбачає обов'язкові публікації тематичних статей за проблематикою його дослідження, що включають елементи дослідницьких та комунікаційних компетентностей, одержаних під час вивчення зазначених дисциплін тощо;

– опрацювання методики науково-дослідної роботи і набуття практичного досвіду роботи з фактичним матеріалом, його узагальнення, пошук і опрацювання оригінальних наукових та інформаційних джерел, проведення власних аналітичних досліджень є підґрунтям забезпечення якісної складової одержання наукових результатів, що будуть покладені в основу підготовки дисертації, зокрема при виконанні відповідного етапу комплексної науково-дослідної держбюджетних тем лабораторій інституту:

- "Розвиток систем професійної освіти і навчання у країнах Європейського Союзу" (Державний реєстраційний номер 0116U004714), керівник роботи – кандидат географічних наук, доцент Бородієнко О.В.);

- "Методичні основи дистанційного навчання кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах" Державний реєстраційний номер 0116U003592), керівник роботи – кандидат педагогічних наук, Базилюк О.В.);

- "Методичні засади розроблення проектних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрної, будівельної, автотранспортної галузей" (Державний реєстраційний номер 0116U004143), керівник роботи – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник Вайнтрауб М.А.);

- "Проектування системи консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів" (Державний реєстраційний номер 0116U003567), керівник роботи – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Закатнов Д. О.);

- "Проектування інформаційно-освітнього середовища професійно-технічних навчальних закладів" (Державний реєстраційний номер 0115U002085), керівник роботи – кандидат педагогічних наук, Липська Л.В.)

– зовнішнє рецензування і ретельний відбір статей до друку, що здійснюють провідні фахові видання, а також наукові журнали, які включені до Міжнародних наукометричних баз даних, забезпечує реалізацію принципів упровадження системи якісної перевірки наукового рівня виконаних досліджень, обґрунтованості зроблених висновків та авторських пропозицій щодо вирішення наявних проблем;

– перевірка наукових статей і дисертаційної роботи на наявність плагіату забезпечує дотримання стандартів і вимог щодо самостійності виконання наукового дослідження, індивідуального внеску у вирішення конкретної наукової задачі, а також у теоретичні і / або експериментальні результати, важливі для розвитку певної галузі науки тощо;

– підготовка і захист звіту з педагогічної практики; підведення підсумків педагогічної практики відбувається відкрито. За результатами попередньої перевірки звіту готується загальний відгук і визначається його відповідність затвердженим вимогам, звіт рекомендується до захисту перед комісією. Підсумкова оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів, якості підготовленого звіту, загального відгуку та результатів анкетування. Підсумки педагогічної практики обговорюються на засіданнях лабораторій, а загальні підсумки практики підводяться на засіданнях Вченої ради інституту;

– проміжна, підсумкова атестація аспірантів. Під час вивчення навчальних дисциплін перевірка засвоєних знань і успішності аспірантів здійснюється із використанням модульно-рейтингової системи оцінювання. Методи контролю плануються у письмовій та практичних формах. Усі екзамени проводяться у формі письмових робіт, які містять завдання, що логічно врівноважують теоретичну і практичну частину іспиту. За результатами попередньої експертизи загального стану і готовності до захисту дисертаційної роботи приймається рішення про допуск аспіранта до складання комплексного підсумкового іспиту зі спеціальності, який обов'язково містить декілька нормативних модулів, а також варіативний модуль (відповідно до напрямку дослідження). Підсумкова атестація передбачає прилюдний захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії; присвоєння вченого звання доктор філософії за спеціальністю здійснює відповідна спеціалізована вчена рада університету;

– загальний позитивний висновок щодо дисертації засвідчує, що вона має теоретичну та практичну цінність, виконана на належному рівні, являє собою закінчене самостійне наукове дослідження, в якому одержано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову задачу

суттєвого значення для певної галузі науки; або в якому отримані нові науково обгрунтовані теоретичні й (чи) експериментальні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку конкретного напрямку певної галузі науки;

– механізм бюджетного фінансування підготовки фахівців зі спеціальності надає можливість використовувати державне фінансування як інструмент підвищення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії, якості виконаних наукових досліджень, а також їх наближення до вирішення актуальних проблем суспільства.

VIII. ВИМОГИ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТІВ

8.1. Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям

В умовах середовища, що динамічно розвивається, роботодавці підвищують вимоги щодо кадрового забезпечення своєї діяльності. У цьому зв'язку з боку ринку праці та потенційних роботодавців зростає інтерес щодо залучення фахівців найвищої кваліфікації, тобто третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, якому відповідає ступінь вищої освіти доктора філософії з відповідної спеціальності. Вимоги ринку праці виходять з Класифікатора професій ДК 003:2010, затвердженого Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327, та окреслюють сфери діяльності випускників аспірантури, серед яких викладацька і науково-дослідницька діяльність.

Заплановані результати навчальної та наукової підготовки фахівців вищого рівня можуть бути цікаві й затребувані такими суб'єктами ринку праці, потенційними роботодавцями:

1. Суб'єкти освітнянської сфери, зокрема ВНЗ різних рівнів акредитації, – це одні з багатьох потенційних роботодавців, які вимагають від працівників не тільки високого рівня виконавчої дисципліни та ґрунтовної теоретичної бази. Сучасні викладачі – це мобільні, комунікабельні, творчі особистості, які вміють швидко і якісно вирішувати завдання в умовах динамічного середовища, володіють практичними навичками та іноземною мовою, здатні підвищувати свій професійний рівень тощо. Складові вищезначеної освітньо-наукової програми дозволяють сформулювати викладача нової генерації, а саме:

–вивчення аспірантом нормативних навчальних дисциплін та дисциплін за вибором забезпечує підвищення професійної майстерності аспірантів у майбутній викладацькій діяльності та набуття ними додаткових загальних і фахових компетенцій (поглиблення теоретичних та методологічних засад освітньої галузі як науки; поглиблення філософської підготовки, що орієнтовані на професійну діяльність та удосконалення професійної іноземної мови);

–проходження педагогічної практики дає можливість набутти досвіду педагогічної та навчально-методичної роботи у вищих навчальних закладах, розвинути професійно-педагогічні компетентності, оволодіти технологіями проведення навчальних занять та підготовки навчально-методичних матеріалів за курсами дисциплін;

–науково-дослідницькі компетентності, набуті в ході здійснення самостійного наукового пошуку, забезпечують тісний зв'язок сучасної науки і практики з навчальним процесом, що дає можливість підвищити рівень ефективності підготовки сучасного фахівця.

2. Для роботодавців, якими є науково-дослідні установи НАПН України, а також науково-дослідні функціональні підрозділи міністерств і відомств, затребуваними є фахівці, що володіють глибокими теоретичними знаннями, уміннями та навичками аналізу освітніх процесів, вміють самостійно здійснювати наукові дослідження, отримувати наукові результати, продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми, пов'язані з оцінюванням та аналізом освітніх явищ та процесів. Науково-дослідницька складова підготовки фахівця вищої кваліфікації дозволяє задовольнити потреби вищезначених роботодавців, а саме через набуття аспірантом фахових компетенцій; збирання, опрацювання та аналізу практично значущої інформації; вміння розробляти діагностичний інструментарій проведення досліджень; володіння статистичними методами аналітичної роботи; підготовки результатів аналізу для складання наукових доповідей і звітів та підготовки наукових публікацій.

8.2. Перспективи працевлаштування випускників аспірантури

Відповідно до результатів виконання освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії, присвоєння їх відповідної академічної та професійної кваліфікації за Класифікатором професій ДК 003:2010, затвердженим Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327, випускники аспірантури здатні виконувати професійні роботи (табл. 4).

Професійні назви робіт за кодами професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта

КОД КП	ПРОФЕСІЙНА НАЗВА РОБОТИ
2310.2	Асистент
2310.1	Доцент
1210.1	Директор (начальник) професійного освітнього закладу (професійно-технічного училища, професійного училища та ін
1210.1	Директор (начальник, інший керівник) підприємства
	Директор курсів підвищення кваліфікації
1229.4	Директор центру підвищення кваліфікації
	Завідувач відділення у коледжі
2351.1	Науковий співробітник (методи навчання)
2351.1	Науковий співробітник-консультант (методи навчання)

Випускник аспірантури підготовлений до роботи за такими видами професійної діяльності:

- освітня (педагог у сфері освіти, підготовки і перепідготовки педагогічних кадрів);
- науково-дослідницька (у різних типах науково-дослідних і освітніх установ).

Випускники аспірантури здатні виконувати професійні роботи і можуть займати первинні посади:

- посаду асистента кафедри вищого навчального закладу;
- посаду директора (начальник) професійного освітнього закладу (професійно-технічного училища, професійного училища та ін;
- посаду директора курсів підвищення кваліфікації;
- посаду директора (начальник, інший керівник) підприємства;
- посаду директора центру підвищення кваліфікації;
- посаду завідувача відділення у коледжі;
- посаду наукового співробітника (наукового співробітника-консультанта) науково-дослідницької установи.
- посаду наукового співробітника (наукового співробітника-консультанта) освітньої установи.

ІХ. КАДРОВЕ, МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

9.1. Кадрове забезпечення реалізації освітньо-наукової програми

Підготовка докторів філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта забезпечуватиме досвідчений професорсько-викладацький склад Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Станом на 1 травня 2016 р. на кафедрі, працює 20 викладачів. З них докторів наук і професорів – 10 осіб, або 50 % до загальної кількості осіб професорсько-викладацького складу, кандидатів наук – 9 осіб, що складає 45 % до загальної кількості осіб професорсько-викладацького складу.

Підготовку докторів філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта забезпечуватиме досвідчений склад кафедри, де 70% працівників професорсько-викладацького складу спеціальність і кваліфікація яких відповідає спеціальності 015 Професійна освіта.

Кадрове забезпечення реалізації освітньо-наукової програми забезпечує проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками, які мають науковий ступінь та/або вчене звання, відповідної спеціальності за основним місцем роботи складає 90% (значення показника нормативу 80%); які мають науковий ступінь доктора наук та вчене звання – 50% (значення показника нормативу 50%); проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом дослідницької, управлінської, інноваційної або творчої роботи за фахом – 100% (значення показника нормативу 50%)

Завідувач випускової кафедри

Завідувач випускової кафедри *Романова Ганна Миколаївна*, доктор педагогічних наук (13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти»), професор, заступник директора Інституту з наукової роботи.

У 2003 році захистила кандидатську дисертацію на тему «Індивідуально-типологічні та дидактичні чинники результативності самостійної роботи студентів економічних університетів» та отримала науковий ступінь кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти (науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор Козаков В.А.). У 2006 році отримала вчене звання «доцент кафедри педагогіки та психології». У 2012 році захистила докторську дисертацію на тему «Теорія і практика підготовки викладачів вищих економічних навчальних закладів до проектування навчальних технологій» та здобула науковий ступінь доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти (науковий консультант: доктор педагогічних наук, професор Савенкова Л.А.). У 2014 р. отримала вчене звання «професор кафедри педагогіки та психології».

Романова Ганна Миколаївна є автором 98 наукових праць, з яких: 2 монографії, 20 навчальних, навчально-методичних посібників та навчально-практичних видань (5 - мають Гриф МОН України), 55 наукових статей (50 - у фахових виданнях). Коло професійних інтересів: суб'єктно-продуктивний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців, дидактичне проектування, інноваційні педагогічні технології, тренінгова підготовка педагогічних працівників, індивідуально-психологічні чинники результативності навчальної діяльності. Ключові компетенції: професійні знання в галузі вищої та професійної освіти, дослідницькі, викладацькі вміння, навички тренінгової роботи; вільне володіння українською та російською мовами, англійською – на рівні читання і перекладу зі словником; використання сучасних інформаційних технологій (користування мережею Internet, електронною поштою, соціальними мережами; володіння комп'ютерними програмами: Microsoft Word, Excel, PowerPoint, SPSS та ін.); активність, цілеспрямованість, аналітичність, креативність, самостійність, відповідальність, комунікабельність, рефлексивність, організаційно-управлінські здібності.

Основні наукові праці

Монографії

Романова. Г. М. Підготовка викладачів вищих економічних навчальних закладів до проектування навчальних технологій : монографія / Г. М. Романова. – К. : КНЕУ, 2009. – 252 с. – 10 авт. арк.

Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників: монографія / [Лузан П. Г., Манько В. М., Нестерова Л. В, Романова Г. М.]; за заг. ред. Г. М. Романової. – К. : ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2014. – 216 с. – 1,0 авт. арк.

Навчальні та навчально-методичні посібники

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів економічного університету : науково-практичне видання / [Г. М. Романова, М. І. Радченко, М. В. Артюшина та ін.]. – К. : КНЕУ, 2010. – 332 с. – 2,5 авт. арк.

Психологія діяльності та навчальний менеджмент : зб. міні-кейсів / [Г. М. Романова, М. І. Радченко, Л. А. Колесніченко, Л. Л. Борисенко та ін.]. - К. : КНЕУ, 2010. – 151 с. – 0,7 авт. арк.

Психологія діяльності та навчальний менеджмент : навч. посіб. / [Г. М. Романова, М. В. Артюшина, Л. М. Журавська, Л. А. Колесніченко та ін.]; за заг. ред. М. В. Артюшиної. – К. : КНЕУ, 2008. – 336 с. – 1,5 авт. арк.

Психологія діяльності та навчальний менеджмент : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / [Г. М. Романова, В. А. Козаков, М. В. Артюшина, О. М. Котикова та ін.]; за заг. ред. В. А. Козакова. – К. : КНЕУ, 2003. – 829 с. – 3,5 авт. арк.

Психологія та педагогіка : навч. посіб. / [Г. М. Романова, Л. А. Колесніченко, М. В. Артюшина, О. М. Котикова та ін.]; за заг. ред. Л. А. Колесніченко. – К. : КНЕУ, 2008. – 408 с. – 1,5 авт. арк.

Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі : навч. посіб. / [Г. М. Романова, М. В. Артюшина, О. М. Котикова та ін.]; за ред. М. В. Артюшиної, О. М. Котикової, Г. М. Романової. – К. : КНЕУ, 2007. – 528 с. – 2 авт. арк.

Формування психолого-педагогічної компетентності викладачів : тренінг курс для викл. ун-ту / [Г. М. Романова, Л. О. Савенкова, М. В. Артюшина та ін.]; за заг. ред. Л. О. Савенкової, Г. М. Романової. – К. : КНЕУ, 2011. – 390 с. – 1 авт. арк.

Статті у наукових фахових виданнях

Романова Г. М. Зв'язок стилістичних особливостей творчих письмових робіт студентів та їх індивідуально-типологічних властивостей // Професійна підготовка бакалаврів у закладах другого рівня акредитації: Гуманізація і гуманітаризація навчального процесу: Збірник наукових праць // Проблеми сучасного

мистецтва і культури. - Харків: Книж. видавництво "Каравела". - 2000. - С.97-103. - 0,3 авт. арк.

Романова Г. М. Самостійна робота як умова формування творчої активності майбутніх педагогів // Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць / Ред. кол. Гузій Н.В. (відп. ред.) та інші. – К.: НПУ. - 2000. - Вип. 4. – С. 174-178. – 0,3 авт. арк.

Романова Г. М. Індивідуально-типологічні властивості як фактор організації самостійної роботи студентів // Педагогіка і психологія професійної освіти: Науково-методичний журнал. - 2002. - №2. - С. 187-193. - 0,4 авт. арк.

Романова Г. М. Організаційна модель самостійної роботи студентів // Людинознавчі студії: Збірник

наукових праць Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка / Ред. кол. Т.Біленко (головний редактор), П.Кралюк, В.Мовчан, В.Кремін та ін. - Дрогобич: Вимір. - 2000. - Випуск другий - С. 194-204. - 0,5 авт. арк.

Романова Г. М. Взаємозв'язок типологічних особливостей студентів та часу виконання ними самостійних робіт // Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. / Ред. кол.: В.О. Зайчук (головний редактор), О.Я.Савченко, М.Ф.Дмитриченко та ін. - К.: ЗАТ "НІЧЛАВА". - 2003. - Спец. випуск. - С. 184-188. - 0,3 авт. арк.

Романова Г. Особистісно орієнтовані засади тренінгової підготовки викладачів вищої школи / Г. Романова // Людинознавчі студії : зб. наук. пр. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. - Дрогобич : Вимір, 2007. - Вип. 15 : Педагогіка. - С. 25 - 35. - 0,5 авт. арк.

Романова Г. М. Навчальні технології як втілення індивідуалізації та фундаменталізації у навчальному процесі вищої школи / Г. Романова // Гуманітарний вісник ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький педагогічний університет імені Григорія Сковороди” : наук.-теор. зб., 2007. - С. 333 - 337. - 0,5 авт. арк.

Романова Г. М. Психологічні умови професійної самореалізації викладачів вищих економічних навчальних закладів / Г. Романова // Педагогічні науки : зб. наук. пр. - Ч. II : Неперервна освіта : проблеми, пошуки, перспективи. - Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. - С. 337 - 342. - 0,4 авт. арк.

Романова Г. М. Особливості підготовки викладачів до застосування кредитно-модульної системи навчання / Г. Романова // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. - Кривий ріг : КДПУ, 2007. - Вип. 19. - С. 8 - 17. - 0,4 авт. арк.

Романова Г. Індивідуальні стилі проектування навчальних технологій викладачами вищих економічних навчальних закладів / Г. Романова // Вища освіта України. - Додаток 3 (т. 7) . - Тематичний випуск „Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору : моніторинг якості освіти”. - К., 2007. - С. 314 - 320. - 0,4 авт. арк.

Романова Г. Теоретичні засади навчального менеджменту у вищій школі / Г. Романова // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. - К. : Геопринт, 2007. - Вип. 6. - С. 46 - 54. - 0,5 авт. арк.

Романова Г. М. Мотиваційні аспекти викладання у вищій школі / Г. Романова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики : зб. наук. пр. - Вип. 6 (16). - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. - С. 150 - 155. - 0,6 авт. арк.

Романова Г. М. Сучасні орієнтири професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих економічних навчальних закладів / Г. Романова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики : зб. наук. пр. - Вип. 7 (17). - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. - С. 159 - 161. - 0,4 авт. арк.

Романова Г. Людинознавчий контекст підготовки викладачів до проектування навчальних технологій / Г. Романова // Людинознавчі студії : зб. наук. пр. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. - Дрогобич : Вимір, 2008. - Вип. 17 : Педагогіка. - С. 39 - 50. - 0,6 авт. арк.

Романова Г. Застосування типологічного підходу у процесі психолого-педагогічної підготовки викладачів / Г. Романова // Проблеми освіти : наук. зб. - К. : Інститут інноваційних технологій змісту освіти МОН України, 2008. - Вип. 56. - С. 21 - 26. - 0,5 авт. арк.

Романова Г. М. Акмеологічні основи професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих економічних навчальних закладів / Г. М. Романова // Наукові праці : науково-методичний журнал. - Т. 97. Вип. 84 : Педагогічні науки. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. - С. 15 - 18. - 0,4 авт. арк.

Романова Г. М. Роль мотиваційного компоненту у структурі готовності викладачів до проектування навчальних технологій / Г. М. Романова // Вища освіта України. - Додаток 3, т. II (9) . - Тематичний випуск „Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. - К., 2008. - С. 507 - 513. - 0,5 авт. арк.

Романова Г. Контроль та корекція навчальних досягнень студентів як складові навчальних технологій / Г. Романова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки : реалії та перспективи. - зб. наук. пр. - Вип. 11. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. - С. 278 - 283. - 0,4 авт. арк.

Романова Г. Психолого-педагогічна підготовка як чинник професійної самореалізації викладачів економічного університету / Г. Романова // Вісник Львівського університету. - Серія педагогічна, 2009. - Вип. 25. Ч. 3. - С. 167 - 165. - 0,4 авт. арк.

Романова Г. Сучасне освітнє середовище як умова підготовки викладачів вищих економічних навчальних закладів до дидактичного проектування / Г. Романова // Вища освіта України. - Додаток 4, т. VI (18) . - Тематичний випуск „Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. - К., 2009. - С. 452 - 461. - 0,7 авт. арк.

Романова Г. Вимірювання рівнів готовності викладачів до проектування навчальних технологій / Г. Романова // Людинознавчі студії : зб. наук. пр. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. - Дрогобич : Вимір, 2009. - Вип. 19 : Педагогіка. - С. 56 - 69. - 0,7 авт. арк.

Романова Г. М. Структура готовності викладачів до проектування навчальних технологій / Г. М. Романова // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. - К. : Геопринт, 2009. - Вип. 11. - С. 158 - 166. - 0,6 авт. арк.

Романова Г. М. Особливості ставлення викладачів та студентів до методів навчання / Г. М. Романова //

Педагогічний процес : теорія і практика : зб. наук. пр. – К. : Видавництво „ЕКМО”, 2009. – Вип. 4. – С. 143 – 150. – 0,4 авт. арк.

Романова Г. Цілепокладання як основа проектування навчальних технологій викладачами ВНЗ [Електронний ресурс] / Г. Романова // Теорія та методика управління освітою. – 2009. – № 2. – Режим доступу до журн. : <http://tme.umo.edu.ua/docs/2/09romttv.pdf>. – 0,4 авт. арк.

Романова Г. Система підготовки викладачів вищих економічних навчальних закладів до проектування навчальних технологій / Г. Романова // Імідж сучасного педагога. — 2010. — № 1 (100). – С. 34 – 39. – 0,6 авт. арк.

Романова Г. М. Стильові особливості проектування навчальних технологій викладачами вищих економічних навчальних закладів [Електронний ресурс] / Г. М. Романова // Теорія та методика управління освітою. – 2010. – № 4. – Режим доступу до журн. : <http://tme.umo.edu.ua/docs/4/10romeee.pdf>. – 0,5 авт. арк.

Романова Г. Теоретичні та методичні основи моделі проектування навчальних технологій / Г. Романова // Людинознавчі студії : зб. наук. пр. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич : Вимір, 2010. – Вип. 21 : Педагогіка. – С. 174 – 187. – 0,7 авт. арк.

Романова Г. Дидактичне проектування як напрям психолого-педагогічної підготовки викладачів ВНЗ / Г. Романова // Вісник національного технічного університету України „Київський політехнічний інститут” : Філософія. Психологія. Педагогіка : зб. наук. пр. – К. : ІВЦ „Політехніка”, 2010. – № 1 (28). – С. 219 – 223. – 0,5 авт. арк.

Романова Г. М. Андрогогічний контекст підготовки майбутніх викладачів економіки до проектування навчальних технологій / Г. М. Романова // Педагогічний процес : теорія і практика : зб. наук. праць. – К. : Видавництво ВД „ЕКМО”, 2010. – Вип. 3, Ч. II. – С. 115 – 123. – 0,4 авт. арк.

Романова Г. Дидактичні умови підготовки майбутніх викладачів економіки до проектування навчальних технологій / Г. Романова // Вища освіта України. – Додаток 4, т. VI (24). - Тематичний випуск „Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. – К., 2010. – С. 456 – 465. – 0,6 авт. арк.

Романова Г. М. Суб’єктно-продуктивний підхід у підготовці викладачів вищих економічних навчальних закладів до проектування навчальних технологій / Г. М. Романова // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка : науково-практичне видання. – Житомир : Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2011. – Вип. 59. – С. 93 – 97. – 0,5 авт. арк.

Романова Г. М. Концепція та модель підготовки викладачів вищих економічних навчальних закладів до проектування навчальних технологій / Г. М. Романова // Вища освіта України. – Додаток 2 до №3, т. II (27). – Тематичний випуск „Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. – К., 2010. – С. 365 – 372. – 0,5 авт. арк.

Романова Г.М. Акмеологічний контекст підготовки педагогів до запровадження особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійну освіту // Проблеми освіти : збірник наук.праць. – Вип. 84. – Житомир-Київ : Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2015. – Вип. №37. – С. – 291-295 (0,5 д.а.).

Романова Г.М. Стан та перспективи запровадження особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наук. праць. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2014. – Вип. №37. – С. – 170-176 (0,5 д.а.).

Романова Г.М. Тренінгова підготовка методистів навчально (науково) – методичних центрів (кабінетів) ПТО України до запровадження особистісно-розвивальних педагогічних технологій // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка : збірник наук. праць. – Вип. 9. – К. : ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2015. – С. 103-110 (0,8 д.а.).

Романова Г.М. Особливості проектування особистісно-розвивальних технологій навчання майбутніх кваліфікованих робітників // Теорія і методика професійної освіти : електронний науковий фаховий журнал [електронний ресурс]. – Вип. 7. – Режим доступу [:http://www.tmpe.profua.info/images/docs/7/15romanova.pdf](http://www.tmpe.profua.info/images/docs/7/15romanova.pdf) (0,7 д.а.).

Романова Г.М. Методологічні аспекти підготовки педагогів професійно-технічних навчальних закладів до застосування особистісно-розвивальних педагогічних технологій // EDUKACJA RYNEK PRACY/ Kształcenie a kariera zawodowa. – Plock, 2014. С. 297-304 (обсяг – 0,6 др. арк.).

Романова Г.М. Стан та перспективи запровадження особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наук. праць. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. – Вип. №37. – С. – 170-176. (обсяг – 0,5 др. арк.).

Романова Г.М. Розвиток готовності педагогів професійного навчання до запровадження особистісно-розвивальних педагогічних технологій // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка: збірник наук. праць. – Вип. 8. – К. : ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2014. – С. 89-96 (обсяг – 0,8 др. арк.).

Романова Г.М. Проектування технологій професійного навчання майбутніх кваліфікованих робітників // Професійно-технічна освіта: науково-методичний журнал – № 1 (62). – К. , 2014. – С. 47,64 (обсяг – 0,2 др. арк.).

Романова Г.М здійснює значну професійну та науково-громадську роботу:

НДР: «Вдосконалення особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті» лабораторії технологій професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Звітні науково-практичні конференції Інституту професійно-технічної освіти НАПН України «Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання» (24-25 березня 2014-2016 рр. р., м. Київ).

Науковий керівник 5 аспірантів зі спеціальності 13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти».

Керівництво науковою роботою студентів. Керувала курсовими роботами та педагогічною практикою студентів ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». Проводила тренінгові заняття на курсах підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу викладачів ДВНЗ «Київський національний університет імені Вадима Гетьмана».

9.2. Матеріально-технічне, навчально-методичне та інформаційне забезпечення виконання освітньо-наукової програми

Інформація про загальну площу приміщень, що використовуються у навчальному процесі підготовки здобувачів вищої освіти із спеціальності 015 «Професійна освіта»

Адреса приміщення: Київ, провул. Віто-Литовський, 98-а

Найменування власника майна: держава

Площа (кв. метрів): 911, 8 м²

Найменування та реквізити документа про право власності або оперативного управління або користування: Постанова Президії НАПН України від 15.06.2006 р., протокол № 1-7/7-219; від 18.03.2008 р., протокол № 1-7/-108; від 24.04.2009 р., протокол № 1-7/4-150; від 29.10.2013 р., протокол № 1-7/11-310

Інформація про навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін підготовки здобувачів вищої освіти із спеціальності 015 "Професійна освіта"

Відповідно до забезпечення навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін підготовки здобувачів вищої освіти із спеціальності 015 "Професійна освіта" інформація про наявність комплексів (табл. 5):

Таблиця 5.

Відомості про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін підготовки здобувачів вищої освіти із спеціальності 015 "Професійна освіта"

Найменування навчальної дисципліни згідно з навчальним планом	Інформація про наявність навчального контенту	Інформація про наявність завдань для самостійної роботи студентів
Філософія освіти і науки	+	+
Методологія наукових педагогічних досліджень	+	+
Психологія і методика викладання у вищій школі	+	+
Іноземна мова за професійним спрямуванням	+	+
Культура українського наукового мовлення	+	+
Методика наукових педагогічних досліджень	+	+
Управління науковими і освітніми проектами	+	+
Інформаційно-комунікаційні технології в наукових педагогічних дослідженнях	+	+
Теорія і методика професійної освіти	+	+
Порівняльна професійна педагогіка	+	+
Інноваційні технології в професійній освіті	+	+
Інтелектуальна власність і авторське право у педагогічній і науковій діяльності / Публікаційна активність і наукометричні бази даних	+	+
Методика створення електронних навчальних ресурсів у професійній освіті / Дистанційне навчання в професійній освіті	+	+
Психодіагностика у наукових педагогічних дослідженнях / Консультування з розвитку професійної кар'єри	+	+
Іміджеологія та етика педагогічної діяльності / Менеджмент у професійній освіті	+	+
Сучасне законодавство про професійну освіту / Моніторинг якості професійної освіти	+	+
Педагогічна практика	+	+

Комплексний кваліфікаційний іспит	+	+
-----------------------------------	---	---

Обладнання, устаткування та програмне забезпечення спеціалізованих комп'ютерних лабораторій, які забезпечують виконання начального плану підготовки здобувачів вищої освіти із спеціальності 015 "Професійна освіта"

Найменування пакетів прикладних програм (у тому числі ліцензованих): 11(9) (Windows, Office 2007, 2010, AdobeReader, Antivirus – SAV 10, WinRAR, Aimp, Gimp, KMPlayer, Acrobat Professional 9.0

Найменування обладнання, устаткування: комп'ютерна техніка, екран, відео та ілюстративні матеріали

X. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

У освітній програмі є посилання на такі нормативні документи:

1. Закон України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>

3. Области образования и профессиональной подготовки 2013 (МСКО-О 2013): сопроводительное руководство к Международной стандартной классификации образования 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/iscsd-fields-of-education-training-2013RU.pdf>

4. Про затвердження Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>

5. Про затвердження Переліку основних предметних спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», за якими здійснюється формування та розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей і спеціалізацій в системі підготовки педагогічних кадрів» [Електронний ресурс] / Проект наказу МОН України. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2016.html>

6. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/>

7. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації / авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / за ред. В.Г. Кременя. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.

8. Довідник користувача ЄКТС-2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naps.gov.ua/ua/press/announcements/860/>

9. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти (проект) [Електронний ресурс] / кол. авторів. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/zv%E2%80%99yazki-z-gromadskisty/gromadske-obgovorennya-2016.html>

10. TUNING (Education). Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/publications/269-reference-points-for-the-design-and-delivery-of-degree-programmes-in-education.html>

11. ESG [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf

12. ISCED (МСКО) 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/education/documents/iscsd-2011-en.pdf>

13. ISCED-F (МСКО-Г) 2013 – <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/iscsd-fields-of-education-training-2013.pdf>

International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08)) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/>

Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за дисциплінами підготовки

Код	Назва дисципліни	Загальний обсяг	
		кредитів	годин
ННД	1.Обов'язкові навчальні дисципліни		
1.1.Нормативні дисципліни загальної підготовки			
ННД. 01	Філософія освіти і науки	2	60
ННД. 02	Методологія наукових педагогічних досліджень	2	60
ННД. 03	Психологія і методика викладання у вищій школі	2	60
1.2.Дисципліни мовної підготовки			
ННД.04	Іноземна мова за професійним спрямуванням	4	120
ННД.05	Культура українського наукового мовлення	2	60
1.3.Дисципліни професійної і практичної підготовки			
ННД.06	Методика наукових педагогічних досліджень	2	60
ННД.07	Управління науковими і освітніми проектами	2	60
ННД.08	Інформаційно-комунікаційні технології в наукових педагогічних дослідженнях	2	60
Разом		18	540
2.Дисципліни варіативної частини			
ДВВ	2.1.Дисципліни самостійного вибору Інституту		
	2.1.1. Дисципліни професійної і практичної підготовки		
ДВВ.01	Теорія і методика професійної освіти	4	120
ДВВ.02	Порівняльна професійна педагогіка	2	60
ДВВ.03	Інноваційні технології в професійній освіті	3	90
Разом		9	270
ДВА 1	2.2.Дисципліни вільного вибору аспіранта Блок 1		
ДВА 1. 01	Інтелектуальна власність і авторське право у педагогічній і науковій діяльності	2	60
ДВА 1. 02	Методика створення електронних навчальних ресурсів у професійній освіті	2	60
ДВА 1. 03	Психодіагностика у наукових педагогічних дослідженнях	2	60
ДВА 1. 04	Іміджеологія та етика педагогічної діяльності	2	60
ДВА 1. 05	Сучасне законодавство про професійну освіту	2	60
ДВА 2	2.3.Дисципліни вільного вибору аспіранта Блок 2		
ДВА 2.01	Публікаційна активність і наукометричні бази даних	2	60
ДВА 2.02	Дистанційне навчання в професійній освіті	2	60
ДВА 2.03	Консультування з розвитку професійної кар'єри	2	60
ДВА 2.04	Менеджмент у професійній освіті	2	60
ДВА 2.05	Моніторинг якості професійної освіти	2	60
Разом		10	300
Практика (асистентська педагогічна практика)		2	60
Державна атестація (комплексний кваліфікаційний іспит)		1	30
		40	1200

Анотації дисциплін та структурно-логічна схема

Філософія освіти і науки

Мета: формування цілісної уяви про генезис наукового знання, про історію становлення та розвитку науки, про різні методи дослідницької діяльності, формування здатності до цілісного сприйняття основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення

Предмет: філософія освіти і науки

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- теорія та практика філософського мислення з урахуванням засад світоглядного плюралізму й ідеологічної толерантності
- особливості предметної ідентифікації філософії освіти;
- методологічні функції філософії освіти; сутність освіти; внесок провідних філософів у розвиток ідеї освіти; еволюцію ідеї освіти;
- основні парадигми розвитку освіти;
- цілі, цінності, ідеали та результати освіти; закономірності розвитку освіти;

Практичний модуль:

- загальні тенденції розвитку освіти і науки; вплив освіти на розвиток особистості і суспільства; результати освіти та критерії їх оцінки;
- узагальнення знань у сфері освіти на теоретико-методологічному рівні, а також залучення до філософського осягнення ідеї освіти і науки;

Місце у структурно-логічній схемі: ННД. 01 читається на першому курсі навчання. Засвоєння аспірантами курсу сприятиме підвищенню якості їхньої загальноосвітньої підготовки

Методологія наукових педагогічних досліджень

Мета полягає в оволодінні вихідними позиціями наукового пізнання, які є загальними для всіх галузей науки, і одночасно – є теорією наукового пізнання у професійній педагогіці.

Предметом методології науково-педагогічних досліджень з професійної педагогіки є закономірності процесу формування і розвитку всебічно розвинутої, творчої, соціально активної особистості фахівця, його професійної компетентності.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- Методологічні та теоретичні засади педагогічного дослідження;
- Педагогічне дослідження як процес і результат наукової діяльності, класифікація досліджень за їх характером і змістом;
- Визначення проблеми, теми, об'єкта і предмета, мети і завдань, обґрунтування актуальності й гіпотези дослідження;

Практичний модуль:

- визначення наукової новизни і теоретичного значення результатів дослідження;
- практичне значення результатів дослідження та їх впровадження;
- достовірність (вірогідність) результатів дослідження;
- предмет захисту.

Місце у структурно-логічній схемі: ННД. 02 читається у першому семестрі на першому курсі навчання. Сприяє оволодінню вихідними позиціями наукового пізнання, які є загальними для всіх галузей науки, і одночасно – є теорією наукового пізнання у професійній педагогіці.

Психологія і методика викладання у вищій школі

Мета: полягає в ознайомленні аспірантів з: психологічними аспектами освітньої діяльності, розвитку особистості професійного педагога; основами психологічного аналізу форм, системи, якості освітньої діяльності, активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів; доцільно обирати та застосовувати зміст, методи, форми викладання у вищій школі.

Предмет: вивчення психологічних основ сучасної освітньої діяльності та розвитку особистості суб'єктів цієї діяльності; суть та особливості викладання у вищій школі.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- Сучасні стратегії та моделі освіти: психологічний аналіз.
- Психологічні основи організації освітньої діяльності.
- Професійна мотивація педагогічної діяльності.
- Психологічні складові успішності, результативності та якості педагогічної діяльності.
- Психологія навчальної діяльності у закладах професійної освіти.
- Наукові засади викладання у вищій школі;
- Структура і зміст навчального процесу у ВНЗ;

- Методи, форми, засоби навчання у вищій школі;
- Науково-методична діяльність викладача ВНЗ.

Практичний модуль:

- використання законодавчого та нормативно-правового забезпечення вищої освіти;
- специфіка науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи;
- використання сучасних засобів і технологій організації на здійснення освітнього процесу;
- використання різноманітних аспектів виховної роботи зі студентами та інноваційні методи навчання
- предмет, цілі, специфіка, види, властивості структура і функції освітньої діяльності.
- мотиваційні основи професійної педагогічної діяльності.
- психологічні аспекти педагогічного впливу і дисципліни в структурі діяльності професійного педагога.
- психологія педагогічної творчості.
- професійні кризи. Вплив професії на поведінку і особистість педагога, розвиток професійних стереотипів, агресія, стреси і феномен емоційного вигорання.
- психологічні основи емоційної саморегуляції у професійно педагога.
- міжособистісні конфлікти в освітньому середовищі.

Місце у структурно-логічній схемі: ННД. 03 читається на першому курсі навчання. Сприяє оволодінню навичками психологічного аналізу форм, системи, якості освітньої діяльності, активізації навчально-пізнавальної діяльності, застосовувати зміст, методи, форми викладання у вищій школі.

Іноземна мова за професійним спрямуванням

Мета: формування необхідних для науковця компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності, планування та реалізації міжнародної наукової мобільності.

Предмет: наукова іноземна усна та письмова мова

Змістові модулі:

- Анотування наукової інформації.
- Реферування наукової інформації.
- Наукове творче письмо: особливості лексики і стилю.
- Структура, лексика і текст наукового листування.
- Структура, лексика і текст наукової доповіді.
- Структура і лексика графічної й голосової презентації наукового повідомлення.
- Структура, лексика і текст стендової доповіді.
- Структура, лексика і текст наукової статті.

Місце у структурно-логічній схемі: ННД.04 Сприяє формування необхідних для науковця компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності, планування та реалізації міжнародної наукової мобільності.

Культура українського наукового мовлення

Мета актуалізувати, узагальнити та систематизувати знання про культуру наукової лексики, її стилістичні функції; розвивати вміння написати, порівнювати, узагальнювати науковий текст роботи.

Предмет: забезпечити володіння орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними і стилістичними нормами сучасної наукової української мови.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- Науковий стиль фахового мовлення;
- Структура наукової роботи;
- Особливості наукового стилю;
- Види наукових робіт.

Практичний модуль:

- Найтипівіші наукові тексти;
- Мовні та жанрові особливості наукового тексту;
- Особливості написання статті, тез та анотацій;
- Загальні вимоги до тексту автореферату та дисертації..

Місце у структурно-логічній схемі: ННД.05 Сприяє узагальненню та систематизації знання про культуру наукової лексики, її стилістичні функції; розвивати вміння написати, порівнювати, узагальнювати науковий текст роботи

Методика наукових педагогічних досліджень

Мета: розвиток дослідницької компетентності щодо проведення педагогічних досліджень у системі професійної освіти.

Предмет: методика наукових педагогічних досліджень у системі професійної освіти.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

Концепція та теоретичні основи педагогічного дослідження.

Практичний модуль:

Основні етапи педагогічного дослідження.

Методи педагогічного дослідження.

Місце у структурно-логічній схемі: ННД.06 Сприяє розвитку дослідницької компетентності щодо проведення педагогічних досліджень у системі професійної освіти.

Управління науковими і освітніми проектами

Мета: навчитися управляти проектами в професійній освіті і навчанні.

Предмет: зміст, методи, форми управління проектною діяльністю в освіті.

Змістові модулі:

- наукові основи управління проектною діяльністю;
- управління дидактичними проектами;
- управління виховними проектами;
- управління науково-методичними проектами.

Місце у структурно-логічній схемі: ННД.07 Сприяє розвитку навичок управління проектами в професійній освіті і навчанні.

Інформаційно-комунікаційні технології в наукових педагогічних дослідженнях

Мета полягає в ознайомленні з інформаційними аспектами науково-дослідної діяльності та розвитку дослідницької компетентності майбутніх докторів філософії.

Предмет: застосування інформаційно-комунікаційних технологій та використання інтернет-простору, інтернет-ресурсів та інтернет-сервісів в наукових педагогічних дослідженнях.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- Наукова інформація: основні поняття та характеристики;
- Зміст та послідовність інформаційно-аналітичної діяльності дослідника;
- Інформаційні потреби дослідника
- Визначення мети пошуку інформації для використання в дисертації
- Збирання матеріалу для дослідження;
- Збереження інформації;
- Принципи відбору інформації;
- Якісно-змістове оброблення інформації;
- Методи аналізу та синтезу інформації;
- Інтерпретація наукових даних

Практичний модуль:

- Методика визначення інформаційної потреби дослідника;
- Побудова ієрархії цілей щодо забезпечення своєї інформаційної потреби в розв'язанні педагогічної проблеми;
- Алгоритми пошуку інформації в Інтернеті. Складання списку літератури з педагогічної проблеми;
- Створення інформаційної бази з проблеми дослідження;
- Класифікація джерел інформації, які входять до джерельної бази даних; їх опис, визначення пізнавальної суті, реферування, підготовка посилань на них;
- Контент-аналіз документів, необхідних для розв'язання окресленої проблеми;
- Інтерпретація вихідних даних, одержаних у процесі вивчення педагогічної проблеми;
- Використання методів аналізу для якісно-сміслового оброблення інформації;
- Використання методів синтезу інформації для підготовки висновків.

Місце у структурно-логічній схемі: ННД.08 Сприяє розвитку дослідницької компетентності майбутніх докторів філософії, застосування інформаційно-комунікаційних технологій та використання інтернет-простору, інтернет-ресурсів та інтернет-сервісів в наукових педагогічних дослідженнях.

Теорія і методика професійної освіти

Мета: розвиток методологічної культури щодо підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців різних економічних галузей на засадах розвитку аналітичних і проектних здатностей, реалізації у професійній підготовці практико-орієнтованих освітніх завдань.

Предмет: теоретичні і методичні основи професійної освіти

Змістові модулі:

Теоретичний модуль

- Методологія і методи професійних педагогічних досліджень;

- Психолого-педагогічні засади професійної підготовки сучасних фахівців;
- Теорія і практика виховної роботи в системі професійної освіти;
- Педагогічні системи і парадигми у професійній освіті;
- Інноваційні процеси в розвитку професійної освіти;
- Теоретичні засади розробки змісту професійного навчання;
- Методи і технології професійного навчання;
- Сучасні зарубіжні технології у професійній освіті;
- Система неперервної професійної освіти. Післядипломна освіта.

Практичний модуль

- Форми і методи професійного навчання;
- Організація комплексних досліджень щодо розв'язання конкретних практичних професійних завдань;
- Проектування та моделювання змісту професійного навчання;
- Проектування компетентісно-орієнтованих технологій професійного навчання;
- Презентація навчально-методичних матеріалів;
- Моделювання навчально-виховного процесу;
- Розробка науково-методичного забезпечення професійного навчання;
- Організація навчального проектування і виробничої практики;
- Оцінювання результатів професійної підготовки майбутніх фахівців.

Місце у структурно-логічній схемі: ДВВ.01 Сприяє розвитку методологічної культури щодо підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців різних економічних галузей на засадах розвитку аналітичних і проектних здатностей, реалізації у професійній підготовці практико-орієнтованих освітніх завдань.

Порівняльна професійна педагогіка

Мета: Розвиток у аспірантів і докторантів здатності орієнтуватися в сучасних тенденціях розвитку теорії і практики професійної освіти і навчання в Україні й за рубежом; формування умінь порівняльного аналізу концепцій освіти, прогресивних ідей зарубіжного досвіду (кращих практик) професійної освіти і навчання в умовах глобалізації, інтеграції та інтернаціоналізації освіти; розвиток міжкультурної компетентності, яка забезпечує порівняльний аналіз і вирішення різних освітніх проблем у міжнародному контексті

Предмет: міжкультурна компетенція аспіранта

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- глобалізація і інтернаціоналізація – провідні тенденції сучасної світової освіти;
- світові освітні системи: порівняльний аналіз;
- Європейський вимір професійної освіти і навчання;
- стандарти і кваліфікації в умовах високорозвиненого виробництва;
- особливості організації міжнародних форм освіти;
- якість професійної освіти в компаративній перспективі;
- мультикультурний педагог в сучасному суспільстві;
- компаративні педагогічні дослідження: сучасний контекст

Практичний модуль:

- розвиток здібності прогнозувати тенденції розвитку професійної освіти з позиції педагога в стрімкозмінному контексті;
- оволодіння навиками самостійної організації і проведення компаративних досліджень;
- розвиток уміння працювати в міжнародній команді, використовуючи іноземну мову;
- уміння самостійно організовувати роботу команди для вирішення комплексних педагогічних проблем з урахуванням міжкультурного контексту;
- розвиток умінь представляти результати наукових досліджень: формати презентації

Місце у структурно-логічній схемі: ДВВ.02 Сприяє розвитку здатності орієнтуватися в сучасних тенденціях розвитку теорії і практики професійної освіти і навчання в Україні й за рубежом; формування умінь порівняльного аналізу концепцій освіти, прогресивних ідей зарубіжного досвіду (кращих практик) професійної освіти і навчання в умовах глобалізації, інтеграції та інтернаціоналізації освіти; розвиток міжкультурної компетентності, яка забезпечує порівняльний аналіз і вирішення різних освітніх проблем у міжнародному контексті

Інноваційні технології в професійній освіті

Мета: навчитися характеризувати та аналізувати сучасні інноваційні технології в професійній освіті, проектувати технології професійного навчання.

Предмет: суть та особливості використання технологій професійного навчання.

Змістові модулі:

- суть та характеристика технологій у педагогічній науці;
- особливості інноваційної педагогічної діяльності;
- організаційно-педагогічні умови застосування інноваційних технологій у професійній освіті;
- проектування технологій професійного навчання.

Місце у структурно-логічній схемі: ДВВ.03 Сприяє розвитку навичок аналізувати сучасні інноваційні технології в професійній освіті, проектувати технології професійного навчання.

Дисципліни вільного вибору аспіранта

Блок 1

Інтелектуальна власність і авторське право у педагогічній і науковій діяльності

Мета є надання рекомендацій для оволодіння правовими знаннями, навичками щодо охорони та захисту авторських прав на навчальну та науково-методичну продукцію, створену у процесі професійно-педагогічної діяльності. Забезпечення умов для формування правової культури, правових орієнтирів і правомірної поведінки в умовах сучасних реалій через набуття необхідних теоретичних знань і практичних навичок.

Предмет: Законодавчі основи інтелектуальної власності і авторського права у педагогічній і науковій діяльності.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- Проблеми авторського права в умовах розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- Українська та міжнародні системи охорони авторських і суміжних прав.

Практичний модуль:

- Договори у сфері інтелектуальної власності;
- Особисті немайнові та майнові права авторів;
- Позовна заява до суду про порушення авторських прав.

Місце у структурно-логічній схемі: ДВА 1. 01 Сприяє оволодінню правовими знаннями, навичками щодо охорони та захисту авторських прав на навчальну та науково-методичну продукцію, створену у процесі професійно-педагогічної діяльності. Забезпечення умов для формування правової культури, правових орієнтирів і правомірної поведінки в умовах сучасних реалій через набуття необхідних теоретичних знань і практичних навичок.

Методика створення електронних навчальних ресурсів у професійній освіті

Мета полягає в теоретичній і практичній підготовці до проектування і використання електронних навчальних ресурсів з метою створення структурованих дидактичних матеріалів та здійснення інформаційної підтримки навчального процесу у професійній освіті.

Предмет: особливості створення електронних навчальних ресурсів у професійній освіті з використанням.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- основні види та функціональна класифікація електронних навчальних ресурсів;
- загальні вимоги до електронних навчальних ресурсів;
- формати подання навчальних матеріалів електронних освітніх ресурсів.

Практичний модуль:

- проектування електронних навчальних ресурсів;
- інструментальні засоби для розроблення й розміщення;
- наповнення електронних навчальних ресурсів навчально-методичними матеріалами;
- зберігання, поширення, забезпечення доступу до електронних навчальних ресурсів.

Місце у структурно-логічній схемі: ДВА 1. 02 Сприяє теоретичній і практичній підготовці до проектування і використання електронних навчальних ресурсів з метою створення структурованих дидактичних матеріалів та здійснення інформаційної підтримки навчального процесу у професійній освіті.

Психодіагностика у наукових педагогічних дослідженнях

Мета полягає у формуванні в аспірантів цілісного і системного розуміння теоретичних основ і володіння психодіагностичними методами у науково-педагогічних дослідженнях.

Предмет: вивчення основ психодіагностики у науково-педагогічних дослідженнях.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль

- Теоретичні основи використання психодіагностичних методів у науково-педагогічних дослідженнях.
- Характеристика психодіагностичних методів в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.
- Специфіка використання психодіагностичних методів у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях
- Психодіагностичні дослідження в контексті психологічного супроводу освітнього процесу у професійних навчальних закладах

Практичний модуль

- Роль психологічної діагностики в комплексному моніторингу педагогічних інновацій.

- Критерії і показники у науково-педагогічному дослідженні, що оцінюються на основі психологічних методів.
- На прикладі власного дослідження розкрити значення психологічної діагностики для оцінювання результатів педагогічного експерименту.
- Основні вимоги до організації та проведення психодіагностичного дослідження (процедурні, етичні).
- Проблема визначення відповідних цілям і змісту науково-педагогічного дослідження методів психологічної діагностики, їх коректного використання та інтерпретації результатів.

Місце у структурно-логічній схемі: ДВА 1. 03 Сприяє розвитку цілісного і системного розуміння теоретичних основ і володіння психодіагностичними методами у науково-педагогічних дослідженнях.

Іміджеологія та етика педагогічної діяльності

Мета: розвиток педагогічної іміжової компетентності та етичної культури аспірантів; становлення особистості в процесі засвоєння духовного досвіду людства у безпосередніх та опосередкованих формах

Предмет: педагогічний імідж та професійна етика педагогічних кадрів, моральна цінність стосунків, вироблених у навчально-виховній діяльності

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- теоретико-методологічні основи педагогічної іміджеології та деонтології;
- іміжові атрибути педагогічних кадрів;
- психологічні основи створення іміджу педагога;
- соціокультурні детермінанти розвитку педагогічного іміджу та етичної культури педагогічних кадрів.
- специфіка функціонування моралі в умовах цілісного педагогічного процесу, про різні аспекти моральної діяльності педагога.
- розвиток моральної самосвідомості педагога, розширення інтелектуально-аксіологічного кола у процесі опанування філософської, історико-етичної, етико- психологічної, етико-педагогічної практики.
- проблема визначення певної програми заходів щодо розвитку професійної поведінки на засадах етики.

Практичний модуль:

- професійний імідж сучасного педагога;
- корпоративний імідж;
- педагогічний імідж та етика у суб'єкт-суб'єктній взаємодії
- практичні аспекти розвитку професійної етики педагога
- формування у педагога таких моральних регуляцій, як професійний обов'язок і відповідальність, совість та гідність, чесність і шляхетність
- методики творення пізнавальних образів

Місце у структурно-логічній схемі: ДВА 1. 04 Сприяє формуванню педагогічної іміжової компетентності та етичної культури аспірантів.

Сучасне законодавство про професійну освіту

Мета полягає в ознайомленні з сучасним законодавством у сфері вищої та професійної освіти і навчання, наукової, науково-технічної й інноваційної діяльності, розвитку трудового потенціалу країни для забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців.

Предмет: Законодавчі основи розвитку професійної освіти і навчання, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, розвитку трудового потенціалу країни.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- Законодавство у сфері вищої та професійної освіти і навчання, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності;
- Законодавство у сфері розвитку трудового потенціалу країни

Практичний модуль:

- Закони України «Про освіту», «Про професійну освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про інноваційну діяльність»;
- Закони України «Про зайнятість населення», «Про професійний розвиток працівників», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності».

Місце у структурно-логічній схемі: ДВА 1. 05 Сприяє формуванню знань сучасного законодавства у сфері вищої та професійної освіти і навчання, наукової, науково-технічної й інноваційної діяльності, розвитку трудового потенціалу країни для забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців.

Дисципліни вільного вибору аспіранта

Блок 2

Публікаційна активність і наукометричні бази даних

Мета полягає в ознайомленні з оцінювання результативності наукової діяльності через дослідження публікаційної активності та цитованості авторів наукових праць.

Предмет: дослідження публікаційної активності серед наукової спільноти та провідних видавців наукової продукції у всьому світі.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- Публікаційна активність і наукометрія;
- Наукометрична платформа *Web of Science*
- Наукометрична платформа *Scopus*;
- Наукометричні показники
- Пошукові системи: Google Академія і Publish or Perish

Практичний модуль:

- Міжнародний реєстр учених ORCID;
- Наукометричні бази даних;
- Науково-видавнича інфраструктура «Наукова періодика України» (*Scientific Periodicals of Ukraine*);
- Каталог наукових журналів відкритого доступу DOAJ (Directory of Open Access Journals).

Місце у структурно-логічній схемі: ДВА 2. 01 полягає в ознайомленні з оцінювання результативності наукової діяльності через дослідження публікаційної активності та цитованості авторів наукових праць та дослідженні публікаційної активності серед наукової спільноти та провідних видавців наукової продукції у всьому світі.

Дистанційне навчання в професійній освіті

Мета полягає в ознайомленні з теоретичними та методичними основами дистанційного навчання у професійно-технічній освіті.

Предмет: вивчення систем дистанційного навчання та особливостей їх використання у навчальному процесі ПТНЗ.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

- Інформаційно-комунікаційні технології у професійній освіті;
- Принципи функціонування систем дистанційного навчання;
- Типологія систем дистанційного навчання та особливості їх функціонування;
- Онлайн комунікація та інтерактивна взаємодія, як основа дистанційного навчання.

Практичний модуль:

- технологія проектування дистанційних навчальних курсів у СДН Moodle;
- технологія проектування дистанційних навчальних курсів у СДН eFront;
- технологія проектування дистанційних навчальних курсів у СДН OpenEDX;
- наповнення дистанційного курсу навчально-методичними матеріалами;
- практика створення тестів та проведення тестувань.
- практика використання статистичних даних систем дистанційного навчання.

Місце у структурно-логічній схемі: ДВА 2. 02 Сприяє формуванню знань з теоретичними та методичними основами дистанційного навчання у професійно-технічній освіті

Консультації з розвитку професійної кар'єри

Мета: вивчення докторантами закономірностей щодо розвитку особистості у процесі реалізації професійної кар'єри, забезпечення професійно-особистісного розвитку та формування кар'єрної компетентності докторантів, формування навичок діагностування кар'єрного потенціалу та корекції кар'єрних планів.

Предмет: Консультації з розвитку професійної кар'єри.

Змістовні модулі:

Теоретичний модуль:

- сутність дефініцій «кар'єра» і «професійна кар'єра»;
- типології кар'єри;
- стадії та етапи індивідуальної кар'єри, кар'єрні кризи;
- кар'єрне консультування.

Практичний модуль:

- кар'єра у життєвому просторі особистості;
- типи кар'єр у професійному розвитку особистості;
- технологія планування кар'єри;
- кар'єрне консультування у сфері освіти, професійна орієнтація.

Місце у структурно-логічній схемі: ДВА 2. 03 Сприяє формуванню знань щодо розвитку особистості у процесі реалізації професійної кар'єри, забезпечення професійно-особистісного розвитку та формування

кар'єрної компетентності, формування навичок діагностування кар'єрного потенціалу та корекції кар'єрних планів.

Менеджмент у професійній освіті

Мета: розвиток управлінської компетентності

Предмет: менеджмент в професійній освіті

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

Теоретичні основи управління професійною освітою

Практичний модуль:

Стратегія і тактика управління навчальним закладом

Методи, стилі управлінської діяльності менеджера навчального закладу

Місце у структурно-логічній схемі: ДВА 2. 04 Сприяє формуванню управлінської компетентності

Моніторинг якості професійної освіти

Мета полягає в ознайомленні з оцінюванням діагностико-прогностичного комплексного дослідження якості професійної освіти за різноманітними показниками освітньої діяльності.

Предмет: дослідження якості професійної освіти за різноманітними показниками освітньої діяльності.

Змістові модулі:

Теоретичний модуль:

–Моделі визначення якості професійної освіти;

–Кваліметрична модель.

Практичний модуль:

–Визначення рівнів професійної підготовки учнів (студентів, слухачів);

–Визначення рівнів діяльності професійно-технічних навчальних закладів;

–Визначення рівнів науково-методичного забезпечення професійної освіти.

Місце у структурно-логічній схемі: ДВА 2. 05 Сприяє формуванню навичок з оцінювання діагностико-прогностичного комплексного дослідження якості професійної освіти за різноманітними показниками освітньої діяльності.

Додаток В

Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами за ОНП підготовки докторів філософії в аспірантурі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України за спеціальністю 015 Професійна освіта

Рік навчання	Робота над дисертацією	Публікація статей	Апробація результатів	Упровадження
1 рік навчання				
1 півріччя	Структура роботи. Робота з першоджерелами.	1	-	-
2 півріччя	Формування інформаційної бази. Написання теоретичної частини роботи.	2	1	-
2 рік навчання				
1 півріччя	Оброблення та аналіз інформаційної бази.	1	1	-
2 півріччя	Описання практичної частини роботи.	2	1	1
3 рік навчання				
1 півріччя	Узагальнення результатів дослідження.	1	1	-
2 півріччя	Представлення рукопису.	2	2	1
4 рік навчання				
1 півріччя	Формування висновків і рекомендацій. Закінчення роботи над дисертацією.	1	2	1
2 півріччя	Оформлення роботи та подання до захисту. Захист дисертації.	2	1	1

Програма розглянута та
затверджена вченою радою ІПТО НАПН України
Протокол № 5 від 30 травня 2016 року

Голова вченої ради _____

Радкевич В.О.